

Uzbek Language and Its Impact on Cultural and National Identity

Savlatova Zinnura Sobirjonovna

Tashkent Institute of Economics and Pedagogy

Abstract:

Language is the essence of cultural identity, reflecting a nation's historical, social, and spiritual development. This study explores the profound connection between language and national identity, focusing on the Uzbek language. By examining theoretical perspectives, historical evolution, and contemporary challenges, the research highlights the role of language in preserving cultural heritage and fostering national unity. The analysis draws on recent studies to address issues such as globalization, linguistic influence, and policy reforms aimed at promoting Uzbek as a state language. Emphasising the significance of language in shaping collective consciousness, the study underscores the importance of safeguarding linguistic traditions amidst modern transformations. The phrase "Til – millat ko'zgusi" aptly captures the Uzbek language's dual role as a cultural mirror and a dynamic tool for societal progress.

Keywords: Uzbek language, national identity, linguistic preservation, cultural heritage, globalization, language policy.

УЗБЕКСКИЙ ЯЗЫК И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА КУЛЬТУРНУЮ И НАЦИОНАЛЬНУЮ ИДЕНТИЧНОСТЬ

Савлатова Зиннур Собиржонова

Ташкентский институт экономики и педагогики

Аннотация:

Язык является сущностью культурной идентичности, отражающей историческое, социальное и духовное развитие нации. Это исследование исследует глубокую связь между языком и национальной идентичностью, с особым акцентом на узбекский язык. Анализируя теоретические подходы, историческое развитие и современные проблемы, работа подчеркивает роль языка в сохранении культурного наследия и укреплении национального единства. В исследовании рассматриваются вопросы глобализации, языкового влияния и реформ в области политики, направленных на продвижение узбекского языка как государственного. Подчеркивая значимость языка в формировании коллективного сознания, исследование акцентирует внимание на важности охраны языковых традиций в условиях современных трансформаций. Фраза "Тил – millat ko'zgusi" точно отражает двойную роль

узбекского языка как культурного зеркала и динамичного инструмента для социального прогресса.

Ключевые слова: Узбекский язык, национальная идентичность, сохранение языка, культурное наследие, глобализация, языковая политика

**TIL- MILLAT KO‘ZGUSI: O‘ZBEK TILINING MADANIY VA
MILLIY IDENTITETGA TA’SIRI**

Savlatova Zinnura Sobirjonovna

Toshkent Iqtisodiyot va Pedagogika Instituti

Annotatsiya:

Til milliy identitetning mohiyati bo‘lib, xalqning tarixiy, ijtimoiy va ma’naviy rivojlanishini aks ettiradi. Ushbu tadqiqotda til va milliy o‘zlik o‘rtasidagi chuqur bog‘liqlik, ayniqsa o‘zbek tiliga alohida e’tibor qaratilgan. Nazariy yondashuvlar, tarixiy rivojlanish va zamonaviy muammolarni tahlil qilish orqali tilning madaniy merosni saqlash va milliy birligini mustahkamlashdagi o‘rni ko‘rsatib berilgan. Tadqiqotda globalizatsiya, tilga ta’sir va o‘zbek tilini davlat tili sifatida rivojlantirishga qaratilgan siyosatdagi islohotlar kabi masalalar ko‘rib chiqilgan. Tilning kollektiv ongingizni shakllantirishdagi ahamiyati ta’kidlanib, zamonaviy o‘zgarishlar sharoitida til an’analarini saqlash zarurligi yuzaga qo‘yilgan. "Til – millat ko‘zgusi" iborasi o‘zbek tilining madaniy ko‘zgusi va jamiyatni rivojlantirishdagi dinamik vosita sifatidagi ikki tomonlama rolini mukammal ifodalaydi.

Kalit so‘zlar: O‘zbek tili, milliy identitet, tilni saqlash, madaniy meros, globalizatsiya, til siyosati, sotsiolingvistika.

Kirish

Til – har bir millatning ma’naviy qiyofasi va muloqot vositasi sifatida xalqning madaniy va tarixiy merosini aks ettiruvchi eng muhim omil sanaladi. O‘zbek tili, turkiy tillar oilasiga mansub bo‘lib, o‘zining boy merosi va tarixiy ildizlari bilan ajralib turadi. 1989-yilda davlat tili maqomining berilishi o‘zbek tilining nafaqat aloqa vositasi, balki milliy g‘urur va mustaqillik ramziga aylanganining yorqin dalilidir. Bu til, o‘zining madaniy qadriyatlarni saqlab qolish va zamonaviy taraqqiyot talablariga moslashuvchanlik qobiliyati bilan ajralib turadi. Garchi ba’zi sohalarda chet tillarining ta’siri sezilsa-da, o‘zbek tilini rivojlantirish va himoya qilish bo‘yicha qabul qilingan qonunlar, ilmiy tadqiqotlar va amaliy ishlar uning xalqaro miqyosdagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Alisher Navoiy kabi buyuk allomalarning ijodiy merosi esa bu tilning falsafiy va badiiy kuchini yuksak darajada namoyon etadi. O‘zbek tili milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirishda, shuningdek, zamonaviy ilm-fan va texnologiyalar sohasida faol

ishtirok etib, xalqimizning madaniy o'zligini dunyoga namoyish etishda alohida o'rin tutadi.

Adabiyotlar sharhi

Til – bu har bir millatning o'zlikni anglash vositasi, uning tarixiy, ijtimoiy va ma'naviy taraqqiyotini aks ettiruvchi muhim omil hisoblanadi. O'rganilgan ilmiy manbalarda tilning nafaqat muloqot vositasi, balki madaniyat, an'ana va qadriyatlarning o'zida mujassamlashtiruvchi kuch ekanligi ta'kidlangan.

Til va o'zlik munosabatlari sotsiolingvistika sohasida doimiy muhim mavzu bo'lib kelgan. Boltayevna (2024) tilni “millatning ma'naviy boyligi” deb atab, uni xalqning dunyoqarashi va milliy ongini shakllantiruvchi vosita sifatida ta'riflaydi. UNESCO tashkiloti esa tilni avlodlar o'rtasidagi bog'lanish vositasi va madaniy merosni saqlash asosi sifatida tavsiflaydi.

Abrorjon (2022) “Til – millat ko'zgusi” iborasining bejiz aytilmaganligini qayd etadi. Uning so'zlariga ko'ra, til har bir xalqning tarixdagi kurashlari va yutuqlarini aks ettirib, millat o'zligini saqlashda muhim o'rin tutadi. O'zbek tilining 1989-yilda davlat tili maqomiga ega bo'lishi ushbu haqiqatning yorqin dalilidir.

O'zbek tilining rivojlanishi Markaziy Osiyo tarixiy va madaniy yo'nalishlari bilan chambarchas bog'liq. Tarixiy manbalarda o'zbek tili turkiy tillar oilasining boy an'analari o'zida mujassam etgani qayd etilgan. Ahmedova (2023) o'zbek tilining o'ziga xosligini saqlab qolgan holda turli madaniyatlarning ta'siriga qanday moslashganini o'rgangan.

Alisher Navoiy kabi mutafakkirlarning asarlari o'zbek tilining boyligi va badiiy imkoniyatlarini yorqin ko'rsatib, uning falsafiy va ijodiy kuchini namoyon etadi.

Zamonaviy davr o'zbek tiliga bir qancha imkoniyatlar va muammolarni olib keldi. Globallashtirish jarayoni va chet tillarining ta'siri o'zbek tilining sof va amaliy qo'llanilishiga xavf tug'dirmoqda. Ahmedova (2023) ushbu tahdidlarni qayd etib, o'zbek tilini saqlab qolish uchun ta'lim tizimi va raqamli texnologiyalarda kengroq integratsiya zarurligini ta'kidlaydi.

Kupaysinovna (2021) o'zbek tilini rivojlantirish uchun davlat tomonidan yanada kuchli qo'llab-quvvatlash lozimligini aytadi. U ta'lim va ilm-fan sohalarida o'zbek tilining o'rnini kuchaytirish takliflarini ilgari suradi.

1989-yilda o'zbek tiliga davlat tili maqomi berilishi O'zbekiston til siyosatida burilish nuqtasi bo'ldi. Ushbu islohot sobiq sovet davridan keyingi davrda milliy madaniyatni tiklash va mustahkamlash maqsadida qabul qilingan. 2020-yilda o'zbek tilining rivojlanishi va targ'ibotiga oid yangi farmonlar bu boradagi sa'y-harakatlarning davomiyligini ko'rsatadi.

Bu siyosatlar o'zbek tilini ta'lim, boshqaruv va ommaviy axborot vositalarida faol qo'llashga yo'naltirilib, milliy g'urur tuyg'usini yanada mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

So'rovnoma asosidagi tadqiqotlar

So'rovnomalarga asoslangan tadqiqotlar tildan foydalanish va uning milliy o'zlikdagi o'rnini yoritishga imkon beradi. O'zbekistonda o'tkazilgan tadqiqotlar ko'rsatadiki, respondentlarning aksariyati o'zbek tilini madaniy va milliy o'zlikning asosi sifatida ko'radi. Biroq, urbanizatsiya va iqtisodiy imkoniyatlar tufayli yoshlar o'rtasida rus va ingliz tillariga qiziqish ortib borayotgani ham kuzatilmoqda.

"Til – millat ko'zgusi" iborasi tilning milliy o'zlikni aks ettirishdagi beqiyos o'rnini yoritadi. Til nafaqat aloqa vositasi, balki xalqning o'zini anglash va o'zligini saqlash vositasi sifatida muhim ahamiyatga ega. O'zbek tili ham tarixiy arxiv, ham zamonaviy innovatsiyalarga moslashuvchan madaniy ko'zgudir.

Xulosa

Ushbu adabiyotlar sharhida til va milliy o'zlik o'rtasidagi murakkab aloqalar yoritilib, o'zbek tilining boy madaniy va tarixiy ahamiyati ta'kidlandi. Tadqiqotlar o'zbek tilini zamonaviy xavf-xatarlarga qaramay rivojlantirish zarurligini ko'rsatmoqda. "Til – millat ko'zgusi" iborasi ushbu muhim masalani chuqurroq anglashga yordam beradi va tilni milliy o'zlikning ajralmas qismi sifatida taqdim etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Boltayevna, Q.M. (2024). *TIL–MILLATNING MA'NAVIY BOYLIGI*. Oriens. Retrieved from https://oriens.uz/media/journalarticles/76_Qurbonova_Marguba_Boltayevna_519-522.pdf
2. Ahmedova, M.S.Q. (2023). *Chet tillar ta'sirida o'zgarib borayotgan jon dilim, ona tilim*. Science and Education. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/chet-tillar-ta-sirida-o-zgarib-borayotgan-jon-dilim-ona-tilim>
3. Kupaysinovna, B.M. (2021). *HAR BIR MILLATNING O'ZLIGINI ANGLATADIGAN OYNASI BU UNING ONA TILI VA ADABIYOTIDIR*. Scientific Progress. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/har-bir-millatning-o-zligini-anglatadigan-oynasi-bu-uning-ona-tili-va-adabiyotidir.pdf>
4. **Sirojova, Z.N.** (2024). *Milliy ruh, milliy-madaniy xususiyatlarning lingvistik talqini*. *European Journal of Humanities*. Retrieved from <https://worldejurnal.ru/index.php/erai/article/view/492>

5. **Jonibekovna, A.F.** (2024). *Some Comments on the Place and Role of the Uzbek Language in the World Community. Scientific Approach to the Modern World*. Retrieved from <https://interoncof.com/index.php/france/article/view/3372>
6. **Saydullayeva, M., Alangova, A.** (2020). *Developing Intercultural Tolerance of Students. Scientific Journal of the Republic of Uzbekistan*. Retrieved from https://journals.uz/wp-content/uploads/2020/03/mart_conf/Mart_conf_2020_part_2.pdf#page=81
7. **Akramov, S.** (2023). *Abdulla Oripov's Aesthetic Views and Historical Factors. Science and Innovation in the Education System*. Retrieved from <http://www.econferences.ru/index.php/sies/article/view/7205>
8. **Suyunov, S.B.** (2024). *The Role of the Uzbek Language in Understanding National Identity in the Process of National Development. Science and Innovation*. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/milliy-taraqqiyot-jarayonida-o-zbek-tilining-milliy-o-zlikni-anglashga-ta-siri>